

*Młodzi emeryci zabierają pracę
młodym*

Katarzyna Michalska

Młodzi emeryci zabierają pracę młodym

Synteza

- Im więcej osób dojrzałych pracuje, tym łatwiej jest młodym znaleźć pracę.
- Wczesne przechodzenie na emeryturę powoduje podniesienie opodatkowania pracy, a więc zwiększa bezrobocie wśród młodych. Obciążenie młodego pokolenia będzie większe także z powodu obniżenia składki odprowadzanej do OFE.
- Dłuższy okres pracy przyczynia się do wzrostu popytu na pracę i wzrostu dobrobytu.
- Młody pracownik nie może zastąpić starszego pracownika, ponieważ nie ma odpowiedniego doświadczenia.

Im więcej osób dojrzałych pracuje, tym łatwiej jest młodym znaleźć pracę.

1.

Młody emeryt = wysokie opodatkowanie pracy = wysokie bezrobocie młodych

Żyjemy coraz dłużej...

Żyjemy coraz dłużej i coraz większą część naszego życia spędzamy na emeryturze. Dziś mamy w Polsce ponad 6 mln osób w wieku poprodukcyjnym. Do 2050 roku liczba kobiet w wieku powyżej 60. roku życia i mężczyzn powyżej 65 lat wzrośnie do prawie 12 mln. W tym samym czasie spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym z 26 mln do 18 mln. Wzrosną więc wydatki na emerytury.

...wzrosną więc wydatki na emerytury...

...opodatkowanie pracy...

Im więcej musimy wydawać na emerytury, tym większe musi być obciążenie podatkami i składkami osób pracujących a więc również młodych (Wojciechowski, 2008). Już dziś zatrudnienie osoby młodej zarabiającej płacę minimalną, czyli 1111,86 zł „na rękę”, kosztuje pracodawcę ok. 1800 zł. Jeśli nie podniesiemy wieku emerytalnego koszty zatrudnienia młodego pracownika będą jeszcze większe, co spowoduje, że pracodawcy będą ich jeszcze mniej chętnie zatrudniać.

...a bez podniesienie wieku emerytalnego wzrośnie bezrobocie młodych.

2.

Liczba miejsc pracy w gospodarce nie jest stała, lecz rośnie wraz z gospodarką!

Im więcej osób pracuje...

Im więcej osób pracuje tym większa produkcja i dochody ludności. Wraz ze wzrostem dochodów rośnie popyt na dobra i usługi, co przekłada się na wzrost popytu na pracę. Jeśli wydłużymy wiek emerytalny, to będziemy bogatsi, a miejsc

...tym więcej miejsc pracy.

pracy dla młodych będzie więcej.

**Starzy nie zabierają
pracy młodym...**

**...tak jak maszyny nie
zabierają ludziom pracy.**

Pogląd, że podniesienie wieku emerytalnego zabiera młodym pracę jest fałszywy, tak jak fałszywy jest hasło, że maszyny zabierają ludziom pracę. Mechanizacja rolnictwa przyczyniła się do wzrostu dobrobytu i chyba nikt w dzisiejszych czasach nie chciałby zwiększać zatrudnienia zamieniając kombajny na sierpy. Dłuższy okres pracy Polaków, którzy coraz dłużej żyją¹, również przyczyni się do wzrostu dobrobytu – dobrobyt pochodzi z pracy, a nie z przelewania pieniędzy od pracujących do młodych emerytów.

3.

Młody pracownik nie może zastąpić starszego pracownika

**Młody pracownik nie
może zastąpić starszego
pracownika...**

Kluczową kwestią jest doświadczenie zawodowe, jakim dysponował pracownik odchodzący na emeryturę. Czasy, kiedy wszyscy stali przy taśmie i wykonywali takie same czynności, już minęły. Nie tylko młodzi pracownicy nie są w stanie zastąpić starszych pracowników przechodzących na emeryturę, ale wyjście starszych pracowników z rynku pracy zmniejsza szanse młodych bezrobotnych na rynku pracy, co jest spowodowane efektem *vacancy-chain*. Efekt ten polega na tym, że w momencie, gdy pracownik w wieku okołoemerytalnym odchodzi na emeryturę pracodawca zatrudnia na jego miejsce osobę (jedynie kilka lat młodszą od tej, która odeszła na emeryturę) zatrudnioną w innym przedsiębiorstwie. Spowodowane jest to koniecznością posiadania odpowiedniego doświadczenia. Dochodzi tu więc do przepływu typu „z zatrudnienia do zatrudnienia”, a nie „z bezrobocia do zatrudnienia”. Z kolei w przedsiębiorstwie, z którego odszedł pracownik, pracodawca także zatrudni nowego pracownika, który też musi posiadać doświadczenie, a więc również będzie to przepływ typu „z zatrudnienia do zatrudnienia”. W ten sposób odejście na emeryturę starszego pracownika powoduje, że w gospodarce występuje coraz większe zapotrzebowanie na pracowników z doświadczeniem, a szanse młodych bezrobotnych na znalezienie pracy niewymagającej doświadczenia zmniejszają się (Pierre-Jean, Michela, Roberto, 2010).

**...bo nie dysponuje
odpowiednim
doświadczeniem.**

4.

Porównanie do innych krajów ilustruje, że dłuższa praca starszych oznacza więcej miejsc pracy dla młodszych...

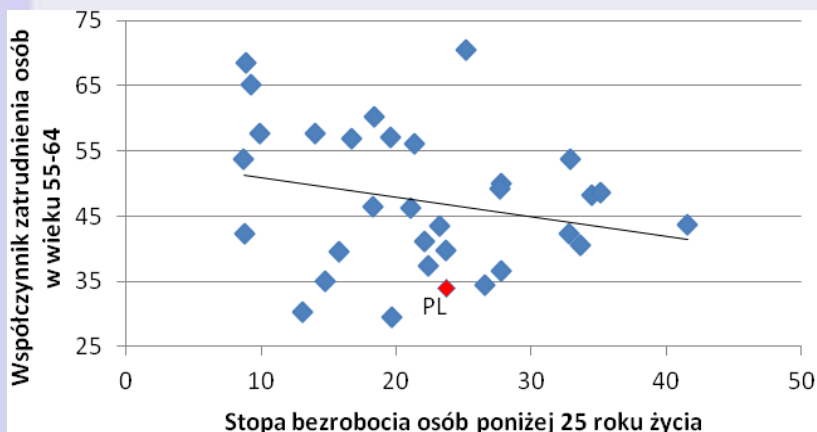
**Im więcej osób starszych
pracuje...**

W krajach o wysokim współczynniku zatrudnienia osób starszych występuje również mniejsze bezrobocie wśród osób młodych (co pokazuje poniższy wykres) i na odwrót: im szybciej starsi pracownicy opuszczają rynek pracy, tym trudniej jest młodym znaleźć pracę.

**...tym mniejsze
bezrobocie wśród
młodych.**

Wykres 1. Współczynnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lat i stopa bezrobocia osób poniżej 25. roku życia w krajach UE w 2010 roku

¹ Średnia przewidywana długość trwania życia w momencie urodzenia Polaka od 1990 r. wzrosła o 5,87 lat.

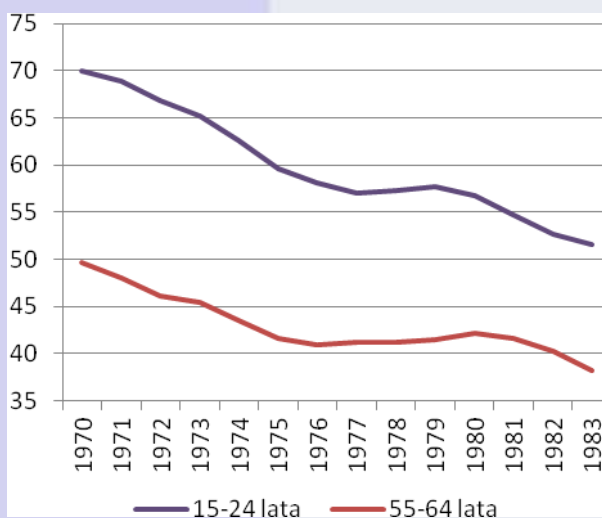

Źródło: Eurostat

Potwierdzają to doświadczenia innych krajów, w tym Niemiec...

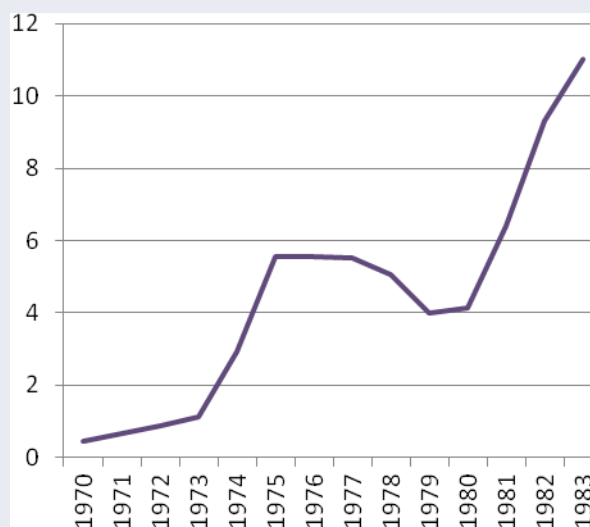
Potwierdzają to badania empiryczne. W Niemczech przed 1972 rokiem obowiązywał ustawowy wiek emerytalny na poziomie 65 lat a jedyną drogą wcześniejszego opuszczenia rynku pracy była renta z tytułu niezdolności do pracy. W 1972 roku wprowadzono możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę dla kobiet w wieku 60 lat i mężczyzn w wieku 63 lat. Zliberalizowano także zasady przyznawania rent oraz umożliwiono wykorzystywanie zasiłków dla bezrobotnych jako narzędzia wcześniejszej dezaktywacji zawodowej. Ponadto wysokość świadczeń wypłacanych osobom korzystającym z wcześniejszych emerytur była niemal równa wysokości świadczeń przysługujących im w momencie osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego (przyrost wysokości świadczenia był równy ok. 2,2% za każdy rok pracy). Było to dodatkowym czynnikiem zachęcającym do opuszczania rynku pracy.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-24 i 55-64 w Niemczech w latach 1970-1983.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD

Wykres 3. Stopa bezrobocia wśród osób w wieku 15-24 w Niemczech w latach 1970-1983

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OECD

...gdzie spadkowi zatrudnienia osób starszych towarzyszył wzrost bezrobocia młodych

Wskutek wprowadzonych zmian współczynnik zatrudnienia osób w wieku przedemerytalnym obniżył się z 49,6% w 1970 roku do 40,9% w 1976 roku (patrz wykres 2). Jaki miało to wpływ na poziom zatrudnienia osób młodych w badanym okresie? Uległ on pogorszeniu odpowiednio z 69,9% do 58,1%. Stopa bezrobocia osób młodych (15-24 lat), jak widać na wykresie nr 3., podniosła się z 0,49% do 5,6% w badanym okresie (Gruber, Milligan, Wise, 2009).

5.

Podsumowanie: „Młody emeryt zabiera pracę młodemu”

Wydłużenie wieku emerytalnego zwiększa szanse młodych na rynku pracy.

Występuje pozytywna zależność między wydłużaniem wieku emerytalnego (zarówno efektywnego, poprzez redukcję możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę, jak i ustawowego wieku emerytalnego), a spadkiem stopy bezrobocia wśród osób młodych. Wydłużenie wieku emerytalnego poprawia sytuację finansów publicznych, poprzez dłuższy okres aktywności zawodowej, a więc dłuższy okres płacenia podatków. W ten sposób pozytywnie wpływa na szanse młodych ludzi na rynku pracy, ponieważ pozwala na zmniejszanie opodatkowania pracy, które najbardziej uderza w młodych, niedoświadczonych pracowników.

Obciążenie młodych będzie większe z powodu obniżenia składki przekazywanej do OFE

Obciążenie młodego pokolenia wypłatą emerytur będzie większe niż wydawało się jeszcze dwa lata temu, ze względu na decyzję rządu o obniżeniu składki odprowadzanej do Otwartych Funduszy Emerytalnych. Ta decyzja sprawiła, że większa część przyszłych świadczeń emerytalnych będzie wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z bieżących wpłat pracujących, a w mniejszym stopniu ze składek zaoszczędzonych przez samych emerytów w OFE.

To młodzi emeryci zabierają pracę młodym

Także dla przyszłych emerytów korzystniejsze jest wydłużanie okresu aktywności zawodowej, ponieważ pozwala ona podnieść przyszłą wysokość emerytury oraz, co nie mniej ważne, pozostać dłużej aktywnym uczestnikiem życia społecznego. Wniosek jest prosty. Hasło „starzy zabierają miejsca pracy młodym” powinniśmy zamienić na hasło „młodzi emeryci zabierają pracę młodym”!

6.

Dlaczego na ten temat należy zwrócić uwagę?

Zdecydowałam się zająć tym tematem, ponieważ mit jakoby starzy zabierali pracę młodym jest szeroko rozpowszechniony w naszym społeczeństwie. Co więcej - często posługują się nim politycy czy komentatorzy życia gospodarczego. Poniżej chciałam zacytować tylko niektóre osoby:

Artur Dębski (poseł):

„Jeżeli w tej chwili jest w naszym kraju ok. 12 procent bezrobotnych, z czego 40 procent to młodzi ludzie, to wydłużając wiek emerytalny powodujemy, że młodzi

ludzie nadal nie mają pracy. Muszą bowiem pracować starsi.”

Beata Kempa (posłanka):

„Wydłużenie wieku emerytalnego znacznie utrudni znalezienie pracy właśnie młodym ludziom, zwłaszcza teraz, kiedy na rynek wchodzi wyż demograficzny lat 80.”

Piotr Kuczyński (główny analityk Xelion Doradcy Finansowi):

"Czy wydłużenie wieku emerytalnego zwiększy bezrobocie? Zdania są różne. Nie tylko związkowcy twierdzą, że bezrobocie wzrośnie. Tak mówią też niektórzy ekonomiści specjalizujący się w rynku pracy. Jeśli pamięta się o tym, że w Polsce około 70 procent ludzi w wieku 50+ nie ma pracy, to wydaje się oczywiste, że wydłużenie wieku emerytalnego musi zwiększyć bezrobocie albo wśród młodych, albo wśród starszych.”

Jan Szyszko (poseł):

„Utrzymywanie wysokiego bezrobocia w tej grupie wiekowej [18-30 lat przyp. red.], przy równoczesnej propozycji przedłużenia wieku emerytalnego dla ludzi w podeszłym wieku, to ewidentna stymulacja emigracji młodych, wykształconych Polaków. (...) Rozumując logicznie, polityka rządu winna zmierzać w całkowicie odwrotnym kierunku i dążyć do skrócenia wieku emerytalnego w Polsce, a to w tym celu, aby zwolnione miejsca pracy zajmowane były przez ludzi młodych (...). Przecież ci młodzi są bardziej wydajni w pracy od tych, którzy zmierzają do schyłku swoich dni.”

Jan Warzecha (poseł):

"Z rządowymi propozycjami nie zgadzają się nawet niezależni eksperci, którzy twierdzą, iż tak znaczne wydłużenie wieku emerytalnego doprowadzi do sytuacji, w której młodzi ludzie będą mieli jeszcze większe problemy ze znalezieniem pracy. Zamiast zwalniać miejsca pracy wykształconym rodakom, absolwentom szkół, starsi pracownicy będą je blokowali. Według specjalistów pojawi się problem wymiany pokoleniowej na wielu stanowiskach.”

Bibliografia

1. Banks J., Blundell R., Bozio A., Emmerson C., *Releasing Jobs for the Young? Early Retirement and Youth Unemployment in the United Kingdom*, 2008
2. Gruber J., Milligan K., Wise D. A., *Social Security Programs and Retirement around the world: the relationship to youth unemployment*, NBER, 2009
3. Jousten A., Lefèbvre M., Perelman S., Pestieau P., *The Effects of Early Retirement on Youth Unemployment: The Case of Belgium*, IMF, 2008
4. Pierre-Jean M., Michela B., Roberto L., *Young-in Old-out: a new evaluation*, 2010
5. Wojciechowski W., *Skąd się bierze bezrobocie?*, FOR, 2008

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza. Misją FOR jest zmieniać świadomość Polaków oraz obowiązujące i planowane prawo w kierunku wolnościowym. Naszym celem jest skutecznie chronić Twoją wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić Twoją wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyłożonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący Twoją wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwi nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku.

Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić Twoją wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
Al. J. Ch. Szucha 2/4 lok. 20
00-582 Warszawa

Kontakt

tel. +48 22 628 85 11, fax +48 22 213 37 85

e-mail: info@for.org.pl

www.for.org.pl

Kontakt do autora analizy

Katarzyna Michalska

e-mail: katarzyna.michalska@for.org.pl